

Figyelem: az oldal eredeti nyelvű változata [fr](#) nemrég módosult. Az Ön által kiválasztott nyelvi változatot most készítik fordítónk.

Az oldal jelenleg a következő nyelveken olvasható.

Swipe to change

francia

Bizonyításfelvétel

Belgium

1 A bizonyítási teher

1.1 Melyek a bizonyítási teherre vonatkozó szabályok?

A belga jogrendszer megkülönbözteti a polgári jogot és a kereskedelmi jogot. A kereskedelmi jog a kereskedőkre alkalmazandó különleges jog, a polgári jog pedig az általános jog.

A polgári jogi bizonyítás szabályai a Polgári törvénykönyv (Burgerlijk Wetboek) 1315. és azt követő szakaszaiban találhatók. A bizonyítás szabályai zárt rendszert alkotnak, amelyben szigorúan szabályozzák a bizonyítási eszközöket (a részletekért lásd az 5a. kérdést).

A kereskedelmi jogi bizonyítás szabályait a Kereskedelmi törvénykönyv (Wetboek van Koophandel) 25. szakasza tartalmazza. A szabályozás legfontosabb jellegzetessége a rendszer nyitottsága és a bizonyítási eszközökre vonatkozó szabadság kereskedelmi ügyekben. A Kereskedelmi törvénykönyv 25. szakasza kimondja: „A polgári jogban megengedett bizonyítási eszközökön túl a kereskedelmi kötelezettségek tanúkkal is bizonyíthatók minden olyan esetben, amikor a bíróság engedélyezi, eltekintve a különleges esetekben előírt kivételektől. Az adásvétel bizonyítása befogadott számlával is történhet, a kereskedelmi jog értelmében elfogadható más bizonyítási eszközök sérelme nélkül.”

A polgári és kereskedelmi ügyekben történő bizonyítás eljárástechnikai vonatkozásait a Perrendtartás (Gerechthelijk Wetboek) 870. és azt követő szakaszai szabályozzák. A Perrendtartás 876. szakasza előírja, hogy a bíróság az adott jogvitára alkalmazandó bizonyítási szabályok alapján köteles meghozni a határozatát. A jogvita lehet polgári vagy kereskedelmi.

A valamely tényre, állításra vagy feltételezésre vonatkozó bizonyítékot az arra hivatkozó fél köteles benyújtani. A kötelezettség teljesítését kérő fél köteles bizonyítani a kötelezettség fennállását. Hasonlóképpen, a valamely kötelezettség alóli mentesülést követelő fél köteles bizonyítani a fizetés megtörténtét vagy a kötelezettség alóli mentesülést biztosító egyéb tényt (a Polgári törvénykönyv 1315. szakasza). A jogi eljárások során minden félnek bizonyítania kell az általa előterjesztett tényeket (a Perrendtartás 870. szakasza: „*actori incumbit probatio*”). Ezt követően az ellenérdekű fél feladata a tények bizonyító erejének megcáfolása, amennyiben ez lehetséges és megengedett.

1.2 Vannak-e olyan szabályok, amelyek bizonyos tények tekintetében mentesítenek a bizonyítási teher alól? Milyen esetekben? Lehetséges-e egy konkrét jogi vélelmet bizonyítással megdönteni?

Amennyiben közrendi vagy nemzetbiztonsági szempontok miatt nem emelnek ellene kifogást, valamennyi tény bizonyítása megengedett. A bizonyítékok eljárások során történő benyújtásának jogára vonatkozóan három korlátozás létezik. Egyrészt a bizonyítandó ténynek az ügyre kell vonatkoznia. Másrészt a bizonyítandó ténynek meggyőzőnek kell lennie, azaz hozzá kell járulnia ahhoz, hogy meggyőzze a bíróságot a meghozandó határozatról. Harmadrészt a törvénynek lehetővé kell tennie a bizonyíték benyújtását bizonyos tények alátámasztása érdekében: a magánélet, az üzleti titok és a levéltitok például nem sérthető meg.

A vélelmeket az ellenérdekű fél általában megdöntheti. Kizárólag a megdönthetetlen vélelmek („*juris et de jure*”) nem vitathatók, és az ezek megdöntésére szolgáló bizonyíték benyújtása is jogellenes. A megdönthető vélelmek („*juris tantum*”) ellenkező bizonyítékkal vitathatók: az ilyen esetben elfogadható bizonyítási eszközöket a polgári jog szabályozza, a kereskedelmi jog azonban nem.

1.3 Milyen mértékben kell a bíróságnak meggyőződnie valamely tényről ahhoz, hogy ítéletét e tény fennállására alapozza?

A bíróságnak meg kell győződnie a felek által beterjesztett bizonyítékokról. A bíróságnak a bizonyítékok és azok hitelessége alapján kell meggyőződnie rólok. Ha a bíróság arra a következtetésre jut, hogy a beterjesztett bizonyíték elősegítheti a jogvita rendezését, és hitelt érdemlően utal az igazságra az ügyben, akkor bizonyító erejűnek tekint. A beterjesztett bizonyíték csak akkor tekinthető megfelelő bizonyítéknak, ha a bíróság bizonyító erőt tulajdonít neki. A bizonyító erő némiképpen szubjektív, míg a tényleges bizonyíték szigorúan objektív. A tényleges bizonyítékként történő elfogadás a bizonyíték esetében megkövetelt megbízhatóságtól függ. A bizonyíték kizárólag akkor minősül jogilag is bizonyítéknak, ha megfelelően megbízható, mivel a bíróság ebben az esetben nem rendelkezik mérlegelési jogkörrel. Ilyen például az okirati bizonyíték. Ha a bíróság egy jogszerűen megszerzett irat tartalmát annak szövegével ellentétesen értelmezi, megsérti a hivatalos irat bizonyítéki jogállását. A pereszes fél fellebbezési jogalként hivatkozhat erre a Semmitűszék előtt.

2 A bizonyításfelvétel

2.1 A bizonyításfelvétel minden esetben valamelyik fél kérelmére történik, vagy bizonyos esetekben a bíró maga is kezdeményezheti azt?

A félnek tudnia kell bizonyítani az állítását. Bizonyos esetekben a bíróság utasíthatja a felet valamely konkrét bizonyítási eszköz alkalmazására, mint például a hivatalosan előírt eskü esetében (a Polgári törvénykönyv 1366. szakasza). A bíróság szigorú feltételek mellett kötelezheti a felet eskü alatti vallomástételre, hogy ettől tegye függővé a jogvita rendezését, vagy egyszerűen azért, hogy meghatározza a megítélendő összeget.

A bíróság meghallgathatja a feleket, és elrendelheti tanúk meghallgatását, kivéve, ha ezt a törvény tiltja (a Perrendtartás 916. szakasza). Bizonyos tények meghatározása vagy műszaki tanácsadás céljából szakértői beszámoló készítését is elrendelheti (a Perrendtartás 962. szakasza).

2.2 Ha a bíróság helyt ad a fél bizonyításfelvételre vonatkozó kérelmének, mik a következő lépések?

Nyomozati intézkedést az egyik fél elsődleges kereseti kérelem vagy járulékos kérelem formájában kérhet. A bíróság az erre vonatkozó határozatában indoklással elfogadhatja a kérelmet vagy elutasíthatja a kért nyomozati intézkedéseket.

Kézírások összehasonlítása (a Perrendtartás 883. szakasza) vagy hamisítás ügyében történő nyomozás (a Perrendtartás 895. szakasza) esetén a bíróság elrendeli, hogy a felek jelenjenek meg a bíróság előtt (jogi képvisellel vagy anélkül), és hozzanak magukkal valamennyi összehasonlítandó okiratot és dokumentumot, illetve azt az iratot, amelyről feltételezik, hogy hamis. A bíróság azonnal eljárhat az ügyben, vagy elrendelheti a nyilvántartásba vételt a bíróság hivatalánál, majd saját nyomozást folytathat, illetve konzultálhat szakértőkkel. Végül a bíróság ítéletet hoz a kézírások összehasonlítása vagy a hamisítás ügyében történő nyomozás kérdésében.

Ha a fél felajánlja, hogy egy vagy több tanún keresztül szolgáltató bizonyítékot, a bíróság engedélyezheti a bizonyíték benyújtását, ha az elfogadható (a Perrendtartás 915. szakasza). Ha a törvény nem tiltja, a bíróság elrendelheti a tanúk meghallgatását. A hivatalvezető legalább 8 nappal a meghallgatásuk

előtt beidézi a tanúkat. A tanúk kötelesek esküt tenni, majd a bíró egyenként meghallgatja őket. A bíróság saját kezdeményezésére vagy valamelyik fél kérésére kérdéseket tehet fel a tanúknak. A tanúvallomást írásba foglalják, felolvassák, kijavítják, és szükség esetén kiegészítik, majd lezárják a tanú meghallgatását.

A bíróság a jogvita rendezése vagy megelőzése érdekében szakértő nyomozást rendelhet el. A nyomozás kizárólag ténybeli megállapításokra és műszaki tanácsadásra terjedhet ki (a Perrendtartás 962. szakasza). A szakértő a bíróság felügyelete alatt végzi a munkáját. A felek a szakértő rendelkezésére bocsátanak valamennyi szükséges iratot, és teljesítik a szakértő ésszerű kéréseit. A beszámolót a bírósági végzésben meghatározott határidőn belül kell benyújtani. Ha a beszámoló ellentétes a bíróság szilárd meggyőződésével, a bíróság nem köteles figyelembe venni a szakértő megállapításait.

A bíróság a saját kezdeményezésére vagy a felek kérelmére helyszíni (*in situ*) nyomozást rendelhet el (a Perrendtartás 1007. szakasza). A nyomozást, amely során a felek vagy jelen lehetnek vagy nem, az azt elrendelő bíró vagy az azzal hivatalosan megbízott személy folytatja le. Minden cselekményről és megállapításról hivatalos beszámolót készítenek, amelyet továbbítanak a feleknek.

2.3 Mely esetben utasíthatja el a bíróság a fél bizonyításvételre irányuló kérelmét?

A bíróság soha nem köteles elfogadni a fél nyomozati intézkedés iránti kérelmét. Ha azonban hivatalosan utasítják erre a bírót, végre kell hajtania az utasítást (a Perrendtartás 873. szakasza).

2.4 Milyen bizonyítási eszközök léteznek?

A (rendes) polgári jogban ötféle bizonyítási eszköz létezik: okirati bizonyíték, tanúvallomás, vélelem, a felek beismerő vallomása és az eskü alatt tett nyilatkozat (a Polgári törvénykönyv 1316. szakasza).

Okirati bizonyíték (a Polgári törvénykönyv 1317. szakasza) közokirat vagy magánokirat formájában nyújtható be. A közokirat valamely illetékes hivatalos személy (például közjegyző vagy anyakönyvvezető) által a jogszabályban előírt formában elkészített okirat, amelyet a felek és a harmadik felek a benne foglaltak vonatkozásában meggyőző bizonyítékként fogadnak el. Az összes érintett fél által aláírt és a felek számával megegyező számú példányban elkészített jóváhagyott magánokiratot a felek meggyőző bizonyítékként fogadják el. A 375 EUR összeget vagy értéket meghaladó tételekről írásbeli okiratot kell készíteni (a Polgári törvénykönyv 1341. szakasza).

A tanúvallomás (a Polgári törvénykönyv 1341. szakasza) nem fogadható el, ha ellentétes az írásos dokumentum tartalmával vagy kiegészíti azt. A tanúvallomást azonban elfogadják, ha csupán írásbeli meggyőző bizonyíték áll rendelkezésre, vagy ha nem volt lehetőség okirati bizonyíték benyújtására.

A vélelem (a Polgári törvénykönyv 1349. szakasza) a jog vagy a bíróság által valamely ismert tény alapján egy ismeretlen tényre vonatkozóan tett következtetés. A vélelem nem mondhat ellen az okiratok tartalmának, de a tanúvallomáshoz hasonlóan kiegészítheti az írásbeli meggyőző bizonyítékot, és helyettesítheti azt az okirati bizonyítékot, amelyet nem tudtak betervezni.

A felek bírósági keretek között vagy azon kívül tesznek beismerő vallomást (a Polgári törvénykönyv 1354. szakasza). A bírósági keretek között tett beismerő vallomás a fél vagy a felhatalmazott képviselője által a bíróság előtt tett olyan nyilatkozat, amelyre a nyilatkozatot tevő személlyel szemben hivatkozni lehet. A bírósági kereteken kívül tett beismerő vallomásra vonatkozóan nincsenek eljárási követelmények.

Az egyik fél kérheti, hogy a másik fél tegyen eskü alatt nyilatkozatot (perdöntő eskü) (a Polgári törvénykönyv 1357. szakasza), illetve ezt a bíróság is elrendelheti. Perdöntő eskü esetén a nyilatkozat kizárólag az eskü alatt tett nyilatkozatot kérő személy mellett vagy ellen minősül bizonyítéknak.

Kereskedelmi ügyekben a bizonyítékokra (a Kereskedelmi törvénykönyv 25. szakasza) nézve nincs szabályozás, de adásvételi szerződések esetében létezik egy különleges bizonyítási eszköz, a kifizetett számla. A kereskedő minden esetben érvényes bizonyítékként használhatja a kifizetett számlát, míg az egyéb írásos dokumentumoknak az ellenérdekű féltől kell származniuk, ha bizonyítékként kívánják felhasználni őket.

2.5 Milyen módon vehető fel a tanúk vallomása, és különbözik-e ez a szakértő tanúk meghallgatásától? Melyek az írásbeli bizonyítékok és a szakértői jelentések/vélemények benyújtásának szabályai?

A Polgári törvénykönyv a tanúvallomást független bizonyítási eszközként szabályozza; a bizonyítás eljárástechnikai vonatkozásait a Perrendtartás tartalmazza. A szakértői nyomozás kizárólag a bizonyítékok megszerzésére irányul, amelyet a Perrendtartás szabályoz. A felek kérhetik a bíróságtól tanúk beidőzését, de nem nevezhetnek meg szakértőket saját indítványukra. Erre csak a bíróság jogosult.

Az okirati bizonyíték bizonyító erővel rendelkezik, és a bíróság köteles tiszteletben tartani annak tartalmát, ugyanez azonban nem vonatkozik a szakértői beszámolókra és véleményekre. Ha a beszámoló vagy vélemény ellentétes a bíró saját meggyőződésével, a bíró nem köteles azt figyelembe venni (a Perrendtartás 986. szakasza).

2.6 Van-e olyan bizonyítási mód, amely erősebb a többinél?

A szabályozott bizonyítási eszközök között hierarchia áll fenn. A legmagasabb rangú bizonyíték a beismerő vallomás és az eskü alatt tett nyilatkozat. Az okirat mindig magasabb rangú, mint a tanúvallomás és a vélelem. A közokirat meggyőző bizonyítéknak minősül a felek között, illetve harmadik felek vonatkozásában, míg az elismert magánokirat csak a felek között minősül meggyőző bizonyítéknak. A tanúvallomás és a vélelem kizárólag akkor vehető figyelembe, ha az okirati bizonyíték hiányos, vagy ha a bizonyítandó kötelezettségre vonatkozóan nem lehetséges okirati bizonyítékot betervezni.

2.7 Van-e kötelezően előírt bizonyítási mód egyes tények bizonyítására?

Attól függően, hogy egy tény polgári vagy kereskedelmi kérdésnek minősül-e, a bizonyítási jog szabályozott vagy nem szabályozott. A polgári jogban a 375 EUR összeget vagy értéket meghaladó tételekről és ügyletekről közokiratot vagy magánokiratot kell készíteni (a Polgári törvénykönyv 1341. szakasza). Kizárólag az ilyen okiratok fogadhatók el bizonyítékként, a tanúvallomás és a vélelem nem. Kereskedelmi ügyekben azonban a tanúvallomás és a vélelem általában elfogadható bizonyítékként, és ellentmondhat az okiratok tartalmának vagy kiegészítheti azt.

2.8 Kötelezi-e a jog a tanúkat a vallomástételre?

Nem, a tanúk meghallgatása a felek kérésére történik vagy a bíróság rendeli el hivatalból (a Perrendtartás 915–916. szakasza).

2.9 Milyen esetben tagadhatják meg a vallomástételt?

Ha olyan tanút idéznek be, aki közli a bírósággal, hogy jogilag érvényes indokkal rendelkezik a vallomástétel megtagadására, a kérdést a bíróságnak teszik fel. Többek között a tanú üzleti titoktartási kötelezettsége minősül ilyen érvényes indoknak (a Perrendtartás 929. szakasza).

2.10 Alkalmazható-e szankció a tanúskodást megtagadó személlyel szemben, illetőleg a személy kényszeríthető-e a vallomástételre?

A tanúként beidézett személy köteles megjelenni a bíróság előtt. Ha nem jelenik meg, a bíróság valamelyik fél kérelmére a bírósági végrehajtó által kézbesített idézéssel beidézheti (a Perrendtartás 925. szakasza). A tanúként beidézett, de meg nem jelent személy a büntetőjog értelmében pénzbírsággal sújtható (a Perrendtartás 926. szakasza).

2.11 Van-e olyan személy, akitől nem szerezhető be tanúvallomás?

A tanúvallomás érvénytelen, ha olyan személy teszi, aki jogilag nem cselekvőképességű (a Perrendtartás 961. szakaszának (1) bekezdése).

A 15 év alatti kiskorúak nem hallgathatók ki eskü alatt. Az általuk tett nyilatkozatok kizárólag tájékoztató céljára használhatók fel (a Perrendtartás 931. szakaszának (1) bekezdése).

A szükséges ítélőképességgel rendelkező kiskorút a bíró vagy a bíró által kijelölt személy a kiskorú saját kérésére vagy a bíróság utasítására meghallgathatja bármely öt érintett eljárásban, de az utóbbi esetben a kiskorú megtagadhatja a meghallgatáson való részvételt (a Perrendtartás 931. szakaszának (3)–(7) bekezdése).

A lemenő ági vér szerinti hozzátartozók nem hallgathatók meg olyan ügyekben, amelyekben a felmenő ági vér szerinti hozzátartozóiknak ellentétesek az érdekeik (a Perrendtartás 931. szakaszának (2) bekezdése).

2.12 Mi a bíró és a felek szerepe a tanú kihallgatásában? Milyen feltételekkel tehető tanúvallomás videokonferencia útján vagy egyéb technikai eszközök segítségével?

A felek nem intézhetnek közvetlenül kérdéseket a tanúhoz és nem szakíthatják félbe, minden esetben a bíróhoz kell intézniük a kérdéseiket (a Perrendtartás 936. szakasza). A bíró valamennyi kérdést felteheti a tanúnak hivatalból vagy valamelyik fél kérelmére, hogy pontosítsák vagy kiegészítsék a bizonyítékokat (a Perrendtartás 938. szakasza).

A közvetett vallomástétel érvényes; nincs olyan jogszabályi rendelkezés vagy jogi elv, amely ellenezné. A Perrendtartás 924. szakasza emellett lehetővé teszi, hogy az olyan tanúk esetében, akik nem tudnak személyesen megjelenni, a bíró úgy határozzon, hogy a tanú tartózkodási helyén vegyék fel a tanúvallomást.

3 A bizonyítékok értékelése

3.1 Ha az egyik fél nem jogszerűen szerezte be a bizonyítékokat, vonatkozik-e valamilyen korlátozás a bíróságra az ítélethozatallal kapcsolatban?

A nem jogszerűen szerzett bizonyíték nem használható fel az eljárás során. A bíróság ezért köteles figyelmen kívül hagyni az ilyen bizonyítékot az ítélet meghozatalakor. Ha a bizonyíték megszerzése során megsértették a magánélethez való jogot, illetve az üzleti vagy levéltitkot, a bizonyíték jogellenes és nem fogadható el.

3.2 Ha félként veszek részt az ügyben, bizonyítéknak számít-e a nyilatkozatom?

A valamely féltől származó írásos dokumentumok nem használhatók fel bizonyítékként e fél javára. Csak a kereskedelmi jogban fogadható el bizonyítékként a valamely adásvételi ügyletben szereplő (a vásárló által elfogadott) számla, amelyet a kereskedő mutat be a saját ügyének bizonyítására, annak ellenére, hogy ezt ő maga bocsátotta ki. A megfelelően vezetett számviteli könyveket a bíróság elfogadhatja a kereskedők egymás közötti ügyleteinek bizonyítására. A beismerő vallomás valamelyik fél vagy a felhatalmazott képviselője által a bíróság előtt tett nyilatkozat. Az ilyen nyilatkozat meggyőző bizonyítéknak minősül a nyilatkozatot tevő személlyel szemben.

Utolsó frissítés: 18/11/2015

Ennek a lapnak a különböző nyelvi változatait az Európai Igazságügyi Hálózat tagállami kapcsolattartói tartják fenn. Az Európai Bizottság szolgálata készíti el a fordításokat a többi nyelvre. Előfordulhat, hogy az eredeti dokumentumon az illetékes tagállami hatóság által végzett változtatásokat a fordítások még nem tükrözik. Sem az Európai Igazságügyi Hálózat, sem a Bizottság nem vállal semmilyen felelősséget, illetve kötelezettséget az e dokumentumban közzétett vagy hivatkozott információk és adatok tekintetében. Az ezen oldalért felelős tagállam szerzői jogi szabályait a Jogi nyilatkozatban tekintheti meg.